Kracht voor cultuur

Cultuurbeleid 2023 t/m 2027

Inhoud

1 Aanleiding ‘Kracht voor Cultuur’ 3
2 Wat is cultuur? 3
3. Huidige stand van zaken 4
3.1 Landelijke beeld en beleid 4
3.2 Provinciaal beleid 4
3.3 Cultuurbeleid en het coalitieprogramma 5
3.4 Cultuur op Koers 5
3.5 Huidige elementen cultuurbeleid 7
3.6 Actuele ontwikkelingen 10
3.7 Wat nemen we hieruit mee voor onze missie? 10
4 Missie voor cultuur 10
4.1 Cultuur in 2040 11
4.2.1 Cultuurgebouw 1e pijler: Huisvesting 12
4.2.2 Cultuurgebouw 2e pijler: Samenwerking 12
4.2.3 Cultuurgebouw 3e pijler: Spreiding en diversiteit van het aanbod 12
4.2.4 Cultuurgebouw 4e pijler: Behoud van de overige elementen van kunst en cultuur 13
4.2.5 Cultuurgebouw 5e pijler Cultuureducatie 13
4.2.6 Cultuurgebouw 6e pijler: Financiële ondersteuning en betaalbaarheid 13
5 Na de missie, vervolg 2023 13

1 Aanleiding ‘Kracht voor Cultuur’

‘Kracht voor Cultuur’ is een startpunt voor het nieuwe cultuurbeleid van de gemeente Heusden vanaf 2023 t/m 2027. In dit document lees je een beschrijving en uitwerking van de Heusdense missie voor cultuur. Het beschrijft wat cultuur is, waarom cultuur belangrijk is en welke ambities we hebben voor cultuur in de gemeente. Naast een missie geeft dit stuk dus ook de visie op cultuur weer. Voor het schrijven van dit document haalden we input op bij de politieke partijen, inwoners, culturele organisaties en verenigingen.

In ‘Kracht voor Cultuur’ geven we naast deze missie een korte weergave van de huidige stand van zaken rondom cultuur, schetsen we het landelijke en regionale kader rondom cultuurbeleid en geven we onze visie voor de toekomst. Wat hebben we op het vlak van cultuur geregeld in 2040?
Na de vaststelling vullen we deze missie verder aan met ideeën voor de uitwerking door politieke partijen, inwoners, culturele organisaties en verenigingen. Dit is dan ook een uitnodiging voor eerdergenoemde partijen om het gesprek hierover met ons aan te blijven gaan. De ideeën die daaruit komen, voegen we samen met dit beleid. Daarmee krijgen we een dynamisch cultuurbeleid voor de komende 5 jaar. We sturen bij wanneer nodig, bijvoorbeeld bij actuele ontwikkelingen.

2 Wat is cultuur?

Cultuur heeft voor iedereen een eigen betekenis en is dan ook een breed begrip. Uit deze eigen beelden zijn wel grote (algemene) lijnen te halen. Daaruit is de volgende definitie van cultuur opgesteld. De kracht van cultuur is:

Cultuur in Heusden zorgt voor een prettige omgeving om in te leven waar iedereen kan en mag meedoen. Het creëert en vormt het hart van de samenleving. Cultuur zorgt voor verbinding, het helpt om je te kunnen inleven in een ander standpunt of achtergrond. Het verbindt daarnaast het verleden met het heden.

Cultuur zorgt voor zingeving. Het geeft inzicht in waar je voor leeft, waar je waarde aan hecht en zorgt voor geluk. Cultuur maakt je ‘mens’. Het zorgt voor ervaringen, het laat je voelen, het laat je verwonderen, je kunt het beleven en het kan je aanvullen. Dit doet zowel de professionele maker als de inwoner die amateurkunst beoefent in zijn vrije tijd, maar ook degene die cultuur bezoekt en tegenkomt in zijn omgeving. Cultuur voedt daarmee de creativiteit.

Creativiteit is nodig bij het omgaan met en oplossen van onze huidige en toekomstige maatschappelijke uitdagingen. Hierbij denken we aan de huidige uitdagingen zoals betaalbaar wonen in een krappe markt, de uitdagingen van de energietransitie of het stimuleren van ontmoeten om eenzaamheid en mentale problemen tegen te gaan. Maar ook toekomstige uitdagingen. Het bedenken van nieuwe oplossingen draagt bij aan een duurzame toekomst voor onze inwoners.

Creativiteit komt niet vanzelf. Dat moet je stimuleren. Je doet dit door te zorgen dat er zoveel mogelijk inwoners, jong en oud, culturele ervaringen opdoen: van kijken en ervaren naar meedoen en zelf uitvoeren. Dit kan alleen in een omgeving die creativiteit aanmoedigt met de juiste culturele basisvoorzieningen.

Cultuur is creativiteit!
Creativiteit is broodnodig in deze uitdagende tijd!
Het zorgt voor nieuwe oplossingen en een betere toekomst en levert zo een bijdrage aan het geluk van onze inwoners!

3. Huidige stand van zaken

We hebben al een krachtige basis aan culturele voorzieningen in onze gemeente. Er zijn een hoop verenigingen en stichtingen actief op het vlak van kunst en cultuur. In verschillende kernen is een cultureel centrum, een bibliotheek of creatief centrum.

Hieronder volgt een korte terugblik op het vorige cultuurbeleid (Cultuur op Koers) en de geleerde lessen, een weergave van de huidige elementen van het cultuurbeleid en de actuele ontwikkelingen in het culturele veld. Om een goed beeld te hebben van de lokale situatie kaarten we ook het landelijke en provinciale beleid aan. Zo krijgen we een breed overzicht wat van invloed is op het lokale beleid en een beeld van de huidige situatie.

3.1 Landelijke beeld en beleid

Het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) schetst met haar onderzoeken een beeld van cultuur en de mening over cultuur. Een goed beeld wordt geschetst in het SCP-rapport uit 2021 'Wat hebben mensen met cultuur 2010-2020'. Hierin geeft het SCP aan dat een duidelijke definitie van het begrip cultuur ontbreekt. Het woord cultuur doet een deel van de bevolking denken aan 'hoge kunst' (Tepaske et al. 2010: 20-21). Daardoor denken sommigen dat ze niks met cultuur hebben of dat het niks voor hen is. Bij wat doorvragen blijkt dat er vaak dat toch wel degelijk cultuur in hun leven is.

Een grote meerderheid van de bevolking (circa 85%) vindt één of meerdere kunstvormen interessant. Film staat op één (bijna twee derde), popmuziek komt daarna (ruim de helft) en cabaret staat ook in de top 3 (een derde). Een ander voorbeeld is dat bijna twee derde van de bevolking per jaar één keer of vaker als cultuurbeoefenaar actief is. Denk dan aan het maken van muziek, schilderen/tekenen, foto/film of historisch onderzoek. Uit deze cijfers blijkt dat veel mensen in aanraking komen met cultuur, maar zich er vaak niet van bewust zijn dat dit cultuur is. Het SCP geeft aan dat de culturele betrokkenheid minder is bij mensen met (ouders met) een korter opleidingstraject en bij mensen met een niet-westerse migratieachtergrond. Kortom, cultuur blijft een begrip waarbij ieder een eigen beeld heeft.

Het meest actuele landelijke beleid staat in de Meerjarenbrief Cultuur van staatssecretaris Uslu (Cultuur en Media) 'De kracht van creativiteit'. Het rijksbeleid richt zich op een gezonde arbeidsmarkt en een eerlijke beloning voor makers. Het beleid wil dat culturele instellingen zelf ook tot eerlijke afspraken komen op plekken waar dat nu nog niet zo is (Fair Pay). Ook geeft het aandacht aan het belang van de inzet van creativiteit op maatschappelijke vraagstukken. Een ander aandachtspunt is het verbreden van cultuur. Zo komt er een betere afspiegeling van de verschillende voorkeuren in de samenleving én van het culturele veld. Het Rijk ziet het belang van cultuur en zet (financieel) ruimer in op cultuur. Het Rijk wil graag meer crossovers. Dat betekent dat gescheiden sectoren samen gaan werken om te komen tot innovatie en nieuwe inzichten. Ook moet er meer ruimte komen voor design, popmuziek en andere nieuwe vormen die jonger publiek aanspreken en is er meer focus op talentontwikkeling. Daarnaast is het streven om cultuurdeelname van verschillende groepen aan te moedigen. Vooral bij groepen die daartoe zelf nu niet komen. Zoals minister Van Engelshoven aangeeft: *"Cultuur verrijkt. Het verdiept ons gevoelsleven, het maakt onze samenleving hechter en stimuleert bedrijvigheid. En het heeft natuurlijk waarde in zichzelf."*

3.2 Provinciaal beleid

Het provinciale beleid rondom cultuur staat in het beleidskader Levendig Brabant 2030. Dit is een integraal beleidskader voor de sectoren cultuur, erfgoed, sport en vrije tijd en is in afwachting van vaststelling door de Provinciale Staten. In Levendig Brabant staat de Brabantse ambitie voor 2030 beschreven. Hierin dragen cultuur, erfgoed, sport en vrije tijd bij aan een levendig, aantrekkelijk en innovatief Brabant voor iedereen. Cultuur, erfgoed, sport en vrije tijd werken samen naast dat ze ieder hun eigen accent hebben. Creativiteit, innovatie, inspiratie en verbeeldingskracht worden ingezet bij de aanpak van onze maatschappelijke opgaven. De doelen richten zich op:

- het zorgen voor passend aanbod zodat het aansluit bij de behoeften van inwoners, maar ook bij de bezoekers van Brabant;
- het zorgen voor inclusief aanbod, zodat er voor elke Brabander aanbod is:
- een vitale sector op cultuur, erfgoed, sport en vrije tijd met ruimte voor innovatie en vernieuwing;
- het stimuleren van jongeren en talentontwikkeling;
- het bijdragen aan een gezonde en aantrekkelijke omgeving om te wonen, werken en recreëren door cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd.

3.3 Cultuurbeleid en het coalitieprogramma

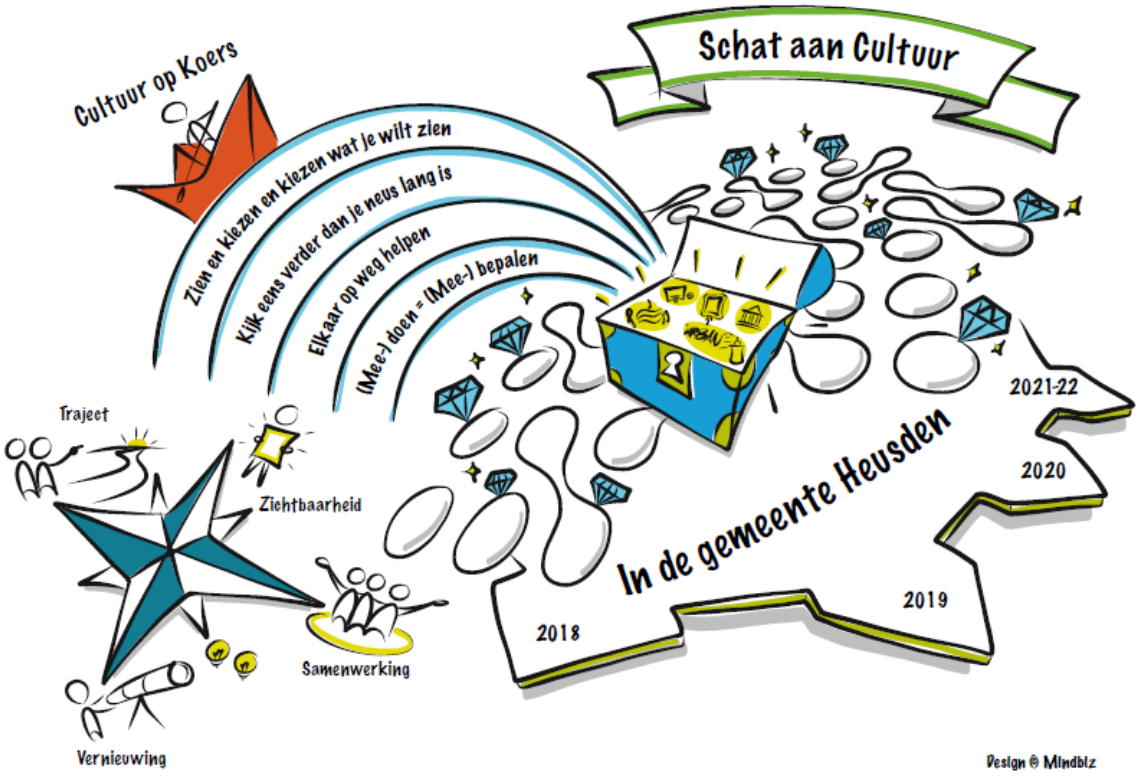
De gemeente Heusden streeft ernaar dat inwoners duurzaam gelukkig zijn en in een prettige omgeving kunnen leven. Dit doen we door te zorgen voor eerlijke en transparante maatschappelijke voorzieningen. Alle inwoners moeten toegang hebben tot deze maatschappelijke basisvoorzieningen. Dit sluit aan op van het coalitieprogramma 2022-2026 Heusden Nu en Straks. In het coalitieprogramma staat met name onder 'Iedereen doet mee' de koppeling naar het cultuurbeleid: *'Heusden kent een rijk verenigingsleven met veel maatschappelijke activiteiten en initiatieven. Iedereen doet mee, waarbij een beperking geen belemmering mag zijn. Van jeugdactiviteiten tot ontmoetingen bij de sportclub, in het buurthuis, bij de vereniging en op school. Zo maken we Heusden samen. Nu en straks. En gaat het even minder goed? Dan zijn we er ook om voor elkaar te zorgen.*'

Maar ook binnen 'goed wonen en thuis voelen' zijn er raakvlakken met het cultuurbeleid. Denk bijvoorbeeld aan het vormen van een omgeving waarin het prettig wonen is en er aandacht is voor erfgoed en monumenten. Vanuit 'ondernemend Heusden' dragen extra kleinschalige en kwalitatief hoogwaardige accommodaties bij aan een aantrekkelijke gemeente en bieden mogelijkheden voor recreatie en toerisme. Binnen 'blik op de toekomst' kan goed cultuurbeleid bijdragen aan de creativiteit die nodig is bij de huidige en toekomstige uitdagingen.

Specifiek staat voor cultuur en kunst opgenomen dat we willen bereiken dat:
- Cultuur en kunst van alle inwoners is en we dit ook beleven met alle inwoners. Het zorgt voor ontmoeting en draagt zowel bij aan sociale verbinding als educatie.
- Daarnaast willen we dat de bibliotheekfuncties voor alle inwoners van Heusden beschikbaar zijn.
- Het Gouverneurshuis in de vesting Heusden vervult een belangrijke rol als beheerder en exposant van onze cultuur en geschiedenis. Dit willen we graag zo houden.
- We gaan concreet aan de slag met een dynamisch kunst- en cultuurbeleid. Hierbij vinden wij de mening van onze inwoners erg belangrijk.
- We blijven inzetten op subsidies voor cultuur, waarbij we een relatie leggen tussen de te behalen beleidsdoelstellingen en de prestaties die hiervoor worden geleverd.
- We ronden de inhuizing van de bibliotheek in De Voorste Venne verder af.
- Door samenwerking van scholen, buurthuizen en de (toekomstige) multifunctionele accommodaties willen we komen tot een bibliotheekfunctie op maat voor alle inwoners in alle kernen. Het lopende onderzoek hiernaar werken we verder uit.

3.4 Cultuur op Koers

Onder de noemer 'Cultuur op Koers 2022' voerden we eind 2017 gesprekken met inwoners, verenigingen, stichtingen, raadsleden en cultuuraanbieders. Deze gesprekken gingen over de rol van cultuur in Heusden en over de ideeën en meningen die hierover leven. Uit deze gesprekken is de culturele vijfjarenvisie "Cultuur op Koers 2018 t/m 2022" gerold.

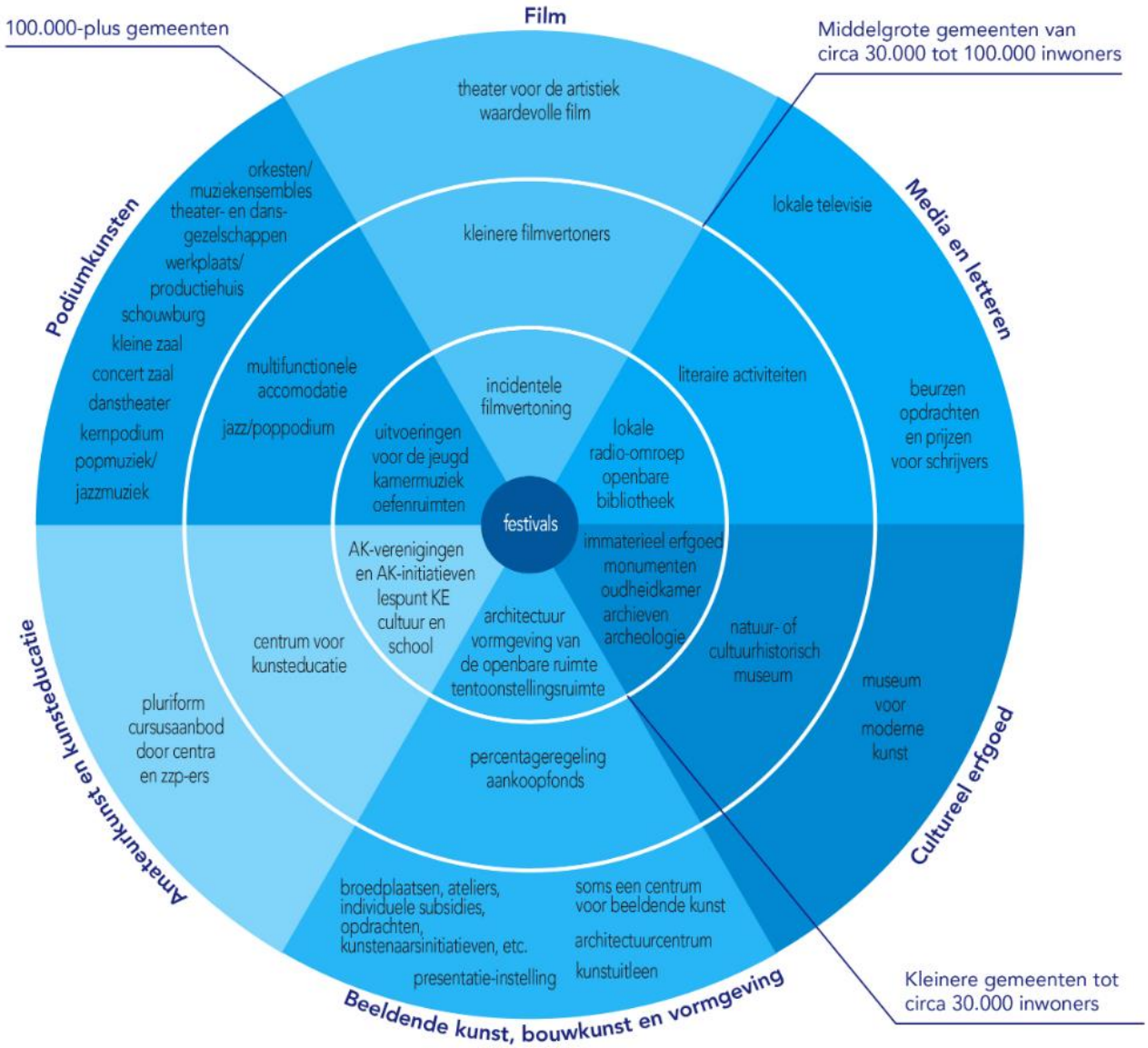

Uit de evaluatie van Cultuur op Koers in 2022 haalden we de volgende lessen op die in het toekomstige beleid een plek moeten krijgen of verdere uitwerking vragen:

- Er is steun voor de eigen verantwoordelijkheid voor een goed cultuur- en kunstveld. De gemeente is hierin aanjager. Het nieuwe cultuurbeleid moet meer houvast bieden. Er is behoefte aan een meerjarenbeleid met een duidelijkere visie. Het is wenselijk ook in het nieuwe beleid ruimte te hebben voor inbreng en participatie van culturele partijen. Wel moeten we dan ook duidelijk aangeven welke plek deze inbreng heeft gekregen.
- In het nieuwe beleid moet er meer duidelijkheid komen over de rol van de gemeente en wat partijen van de gemeente kunnen verwachten. Vooral op specifieke onderdelen (thema's en doelen) van het beleid moeten we dit verder uitwerken. Een voorbeeld hiervan is het thema zichtbaarheid van het aanbod dat een aandachtspunt blijft. Ook de communicatie hierover is een aspect dat aandacht blijft vragen. In het nieuwe beleid moeten we opnemen hoe zichtbaarheid van en communicatie over het aanbod moeten worden gestimuleerd, welke vorm hierbij gewenst is, welke rol de partijen hierin zelf hebben en wat de rol van de gemeente hierin is.
- De samenwerking tussen culturele partijen is iets wat gestimuleerd moet blijven worden, maar wel met grenzen. Onze vertaling van deze samenwerking met grenzen is dat het verstandig is in het nieuwe beleid goed aan te geven wat de samenwerking precies is, waar de eigen verantwoordelijkheid van de partijen ligt en welke rol de gemeente heeft of pakt in het stimuleren van samenwerking.
- De wil is er om het aanbod te blijven vernieuwen, maar de uitdaging blijft om nieuwe leden en jeugdleden aan te trekken. Ook is er de uitdaging om voldoende vrijwilligers te hebben. Het inspelen op wensen en behoeften van mogelijke deelnemers en vrijwilligers is iets wat ook in de toekomst aandacht blijft vragen. Hierbij speelt ook zichtbaarheid en bekendheid met het aanbod een rol. Een ander aandachtspunt is ook de beschikbaarheid van ruimtes. Dit is iets wat in het nieuwe cultuurbeleid mogelijk een prominentere rol moet krijgen. Waarbij ook weer geldt dat duidelijk moet worden welke rol culturele partijen hierin zelf hebben en welke rol de gemeente hierin heeft.

3.5 Huidige elementen cultuurbeleid

Er zijn verschillende manieren om inzicht te geven in de huidige elementen van het cultuurbeleid. Cor Wijn en Lydia Jongmans ontwikkelden voor de VNG een instrument dat gericht is op het culturele voorzieningenniveau van gemeenten. Dit ringenmodel[1] geeft voor diverse culturele disciplines en gemeentegroottes aan welk niveau van voorzieningen wenselijk is. Gemeenten tot 100.000 inwoners hebben minimaal de voorzieningen die vallen in eerste en tweede cirkel. Dit voorzieningenniveau biedt ook een goede kapstok om het huidige aanbod van culturele voorzieningen in beeld te brengen.

[1] https://www.corwijn.nl/mediatheek/files/cirkelmodel_def.jpg

Het huidige aanbod in de gemeente Heusden lees je in onderstaande tabel. Hiervoor is het voorzieningenniveau voor gemeenten tot 100.000 inwoners aangehouden als leidraad. Per voorziening lees je welk lokaal aanbod er is.

	Kern	Uitgebreid	Huidig lokaal aanbod[2]	Conclusie
Festivals	Lokale festivals	Lokale festivals met breder bereik	In onze gemeente zijn diverse culturele evenementen en festivals zoals het Artfestival, theaterfestival OpTrede en het Dickensfestijn. Hieronder vallen ook de verenigingen die zorgen voor evenementen rondom Koningsdag, carnaval e.d. Deze worden ondersteund door waarderingssubsidies. Daarnaast worden culturele evenementen gestimuleerd door het jaarthema.	Er is op dit moment een gevarieerd aanbod in alle kernen aan initiatieven, evenementen en festivals. Het aanbod voor jongeren blijft echter nog achter. In veel gevallen krijgen deze evenementen reguliere en/of incidentele subsidie.
Podiumkunsten	Uitvoeringen voor de jeugd Kamermuziek Oefenruimten	Multifunctionele accommodatie Jazz annex poppodium	De Voorste Venne is de multifunctionele culturele accommodatie waar het meeste van deze activiteiten voor podiumkunsten zijn. Zowel De Voorste Venne als Het Ravelijn i.s.m. Het Gouverneurshuis zorgen voor een gevarieerd aanbod voor (kamer)muziek en theater gedurende het jaar. Ook biedt De Voorste Venne ruimte aan voor uitvoeringen voor de jeugd.	Er is niet in elke kern accommodatie beschikbaar voor muziek, podiumkunsten e.d.
Film	Incidentele film-vertoningen	Kleine filmvertoners	Zowel De Voorste Venne als Het Ravelijn i.s.m. Het Gouverneurshuis zorgen voor een gevarieerd filmaanbod gedurende het jaar. Ook op andere locaties zoals bij de buurthuizen zijn incidentele filmvertoningen.	Er zijn op dit moment diverse mogelijkheden voor incidentele en kleine filmvertoningen.
Media en letteren	Bibliotheek Lokale radio-omroep	Literaire activiteiten	Op diverse locaties in onze gemeente wordt de bibliotheekfunctie verzorgd door Stichting Openbare Bibliotheek Heusden. Zij faciliteren ook literaire activiteiten en activiteiten in het kader van de laaggeletterdheid. HTR (Heusdense televisie en Radio) verzorgt naast radio-uitzendingen ook de lokale televisie uitzendingen.	Er zijn bibliotheek voorzieningen in de grotere kernen. Er wordt nog met de bibliotheek gesproken over een fijnmazig netwerk voor de kleinere kernen. Recent is het gemeentelijke budget voor de lokale media verhoogd waardoor professionalisering mogelijk is indien er een plan ingediend wordt.
Cultureel erfgoed	Monumenten Oudheidkamer Archieven Archeologie	Natuur- of cultuurhistorisch museum	Een grote rol op dit vlak spelen ons museum Het Gouverneurshuis, Streekarchief Langstraat Heusden Altena en Heemkundekring Onsenoort. Daarnaast heeft onze gemeente een aantal rijks- en gemeentelijke monumenten zoals in de Vesting Heusden.	Er is een divers aanbod rondom het cultureel erfgoed.

[2] Een uitgebreidere beschrijving van het huidige aanbod is te vinden in de bijlage.

	Kern	Uitgebreid	Huidig lokaal aanbod	Conclusie
Beeldende kunst en bouwkunst	Architectuur Vormgeving openbare ruimte	Percentage-regeling[3] Kunstuitleen Aankoopfonds[4]	Er zijn op dit momenten geen structurele regelingen (fondsen) die (beeldende) kunst, al dan niet in de openbare ruimte, stimuleren. Wel zijn er incidentele initiatieven rondom herontwikkelings-projecten/ nieuwbouwprojecten. Om kunst in de openbare ruimte te stimuleren is er wel het sokkelproject. Op deze sokkel is er jaarlijks een wisselende invulling van kunst in de openbare ruimte in Heusden. Er is op dit moment geen sprake van actieve kunstuitleen of andere ondersteuning die kunstuitleen stimuleert.	De inzet rondom kunst en bouwkunde richt zich met name op behoud en incidentele inzet.
Amateurkunst en kunsteducatie	Tentoon-stellingsruimte Amateurkunst-verenigingen Lespunt kunsteducatie	Instituut voor Kunsteducatie	In de Voorste Venne is ruimte om tentoonstellingen te houden en ook Het Gouverneurshuis heeft gedurende het jaar diverse wisseltentoonstellingen. Sporadisch vinden tentoonstellingen plaats op andere plekken zoals in het bezoekerscentrum in Heusden, buurthuizen en bij de bibliotheek-vestigingen. Een andere organisatie die op dit vlak actief is, is Honsoirde, Zij organiseren jaarlijks diverse tentoonstellingen. Het Pieck is het centrum voor kunsteducatie. Zij verzorgen zowel in De Voorste Venne als in buurthuis de Korf diverse kunst- en cultuurlessen. Om cultuur te stimuleren in en om school ondersteunen wij het Trefpunt cultuureducatie Heusden en stimuleren we ook het overleg over de inzet van cultuur in het onderwijs (stuurgroep cultuureducatie). Het Trefpunt is de verbindende schakel tussen onderwijs en culturele aanbieders. De stuurgroep bestaat uit een vertegenwoordiging van Streekarchief Langstraat Heusden Altena, Het Pieck, De Voorste Venne, Bibliotheek Heusden, Het Trefpunt cultuureducatie Heusden, d'Oultremontcollege, Scala en gemeente. Voor harmonie- en fanfarekorpsen, zangverenigingen, muziektheater / musicalverenigingen, toneelverenigingen, taptoe en overige muziekverenigingen is er waarderingssubsidie om hen te ondersteunen.	Er zijn diverse mogelijkheden voor tentoonstellingen. Ook rondom cultuureducatie in het onderwijs wordt inzet gepleegd. De samenwerking tussen cultuur(educatie) en onderwijs wordt bemoeilijkt door de actuele uitdagingen in het onderwijs. Het Pieck is het centrum voor kunsteducatie. Zij verzorgen lessen in Drunen en Vlijmen. Het Pieck zou graag uitbreiding willen, zodat er ook lesaanbod in (Oud)Heusden is. Diverse verenigingen geven aan dat zowel op gebied van ondersteuning en huisvesting uitdagingen zijn.

[3] Percentageregeling is regeling waarbij vastgesteld is dat bepaald percentage van een project besteed moet worden aan kunst in de openbare ruimte bijv. bij realiseren van nieuwe wijk e.d.
[4] Subsidieregeling middels een gemeentelijk fonds/budget waardoor kunst en cultuur, al dan niet in de openbare ruimte gestimuleerd wordt.

3.6 Actuele ontwikkelingen

Naast de huidige stand van zaken zijn er ook nog ontwikkelingen en uitdagingen die het culturele veld beïnvloeden:

- De coronacrisis had veel negatieve invloed op de culturele sector. Door de maatregelen en beperkingen was er sprake van gemiste inkomsten. Ook het herstel duurde (en duurt) langer. De producties en creatieve projecten zijn stil komen te liggen en ook het maakproces zoals repetities en voorbereidingen moesten worden uitgesteld. Het duurde daardoor langer voordat het cultureel aanbod ook voor inwoners weer beschikbaar en te bezoeken was. Hierdoor was het voor de culturele sector lastig om geld te verdienen én konden inwoners weinig doen op het gebied van cultuur.
- Recente ontwikkelingen zijn de hoge inflatie en de stijgende energiekosten. Ook dit raakt culturele organisaties. Dit kan zijn door gestegen energiekosten of het doorberekenen van deze kosten in huurverhogingen. Het is nog onduidelijk wat de effecten zijn van de gestegen kosten voor alle inwoners op ledenaantallen en actieve vrijwilligers.
- Een andere ontwikkeling is Fair Pay, oftewel een eerlijke beloning van culturele en creatieve professionals. Ook dit heeft gevolgen voor de financiële situatie van culturele organisaties en verenigingen.
- De verbouwing die nodig is voor de inhuizing van de bibliotheek bij De Voorste Venne en Het Pieck is gestart. Recent (20 december 2022) is er ook een motie aangenomen om de besturen van deze culturele partijen te stimuleren tot een verbeterde/ verdergaande samenwerking.

3.7 Wat nemen we hieruit mee voor onze missie?

Uit voorgaande schets van landelijk en provinciaal beleid, de opdracht voor onze gemeente en de huidige situatie kunnen we conclusies trekken. Deze vormen de basis voor onze missie voor cultuur en de verdere uitwerking.

- Iedereen heeft een eigen beeld van cultuur en vanuit diverse kanten wordt het belang van cultuur onderschreven. Het zorgt bijvoorbeeld voor levendigheid, leefbaarheid en zingeving.
- Cultuur en kunst is van alle inwoners en voor alle inwoners. Dit betekent iets voor de spreiding en diversiteit van het culturele aanbod. En ook voor het behoud van het aanbod en zichtbaar maken van dit aanbod.
- De missie voor cultuur moet richting geven aan een meerjarenbeleid met een duidelijkere visie.
- In de missie moet oog zijn voor de rol van de gemeente: wat kan van de gemeente verwacht worden? Ook moet er oog zijn voor de rol van de culturele partners.
- Samenwerking tussen culturele partijen, verenigingen onderling en met andere partijen binnen en buiten het culturele veld is wenselijk en er is behoefte aan afstemming tussen de verschillende activiteiten.
- Er zijn uitdagingen zoals betaalbaarheid, voldoende nieuwe leden en vrijwilligers. Vooral het vinden van genoeg gekwalificeerde bestuursleden is en blijft een uitdaging.
- Ook zijn er uitdagingen rondom voldoende huisvesting (met schappelijke huur) en de beschikbaarheid van ruimtes.
- Cultuureducatie is de basis voor de toegankelijkheid van cultuur.

4 Missie voor cultuur

Om te komen tot de missie voor cultuur is bij de politieke partijen, inwoners, culturele organisaties en verenigingen inbreng opgehaald. Een missie voor cultuur maak je met elkaar. Voor deze inbreng kwamen vragen[5] aan bod zoals: wat is cultuur, wat is de rol van de gemeente, wat is de rol van de culturele partners?

[5] In de bijlage zijn alle vragen die gesteld zijn voor inbreng opgenomen.

Met deze inbreng kwamen we tot de eerder beschreven definitie van cultuur:

> Cultuur is creativiteit!
> Creativiteit is broodnodig in deze uitdagende tijd!
> Creativiteit zorgt voor nieuwe oplossingen en een betere toekomst.
> En levert zo een bijdrage aan het geluk van onze inwoners!

Met de missie bouwen we aan een krachtige basis voor cultuur. Om te zorgen voor deze krachtige basis gaan we uit van een cultuurgebouw waarin helder wordt welke ambities, rollen en verantwoordelijkheden er zijn. Dit gaat om de gemeentelijke verantwoordelijkheid, de verantwoordelijkheid van de culturele partners en ook de rol van onze inwoners. En is het van belang om te weten welke vraagstukken er liggen en hier prioriteiten in aan te geven. We werken aan een dynamisch beleid dat richting geeft, maar de komende tijd verder uitgewerkt wordt waardoor we kunnen inspelen op actuele ontwikkelingen. Hiermee werken we aan kracht voor cultuur!

4.1 Cultuur in 2040

In 2040 is geregeld dat:

- Iedereen begrijpt dat cultuur belangrijk is.
- Kunst- en cultuurbeleving door de gemeente wordt gefaciliteerd en bevorderd.
- Alle inwoners in Heusden vanaf jonge leeftijd meerdere keren per jaar in aanraking komen met kunst en cultuur. Dit kan zijn als maker, maar het kan ook het ervaren van cultuur zijn. Er is een bruisend cultureel (verenigings)leven voor alle leeftijdsgroepen.
- Er in elke kern en voor elke inwoner cultureel aanbod beschikbaar is en dat dit toegankelijk en betaalbaar is. Dit aanbod vormt met elkaar een inspirerend netwerk waarbij cultuur verbonden wordt aan andere netwerken zoals onderwijs, sociaal domein e.d. Dit netwerk vormt met elkaar een divers en afwisselend aanbod voor heel Heusden.
- Culturele organisaties een plek hebben om te oefenen en hun aanbod op een podium te zetten. Hun huisvesting is geregeld en dit is duurzaam en (fysiek) toegankelijk.
- Er afstemming plaats vindt tussen de vele culturele evenementen.
- Er ondersteuning is bij het vinden, opleiden en behouden van vrijwilligers.

4.2 Cultuurgebouw

Om daar te komen zetten we in op 6 pijlers voor het cultuurgebouw:

1. Huisvesting
2. Samenwerking tussen culturele partijen en daarbuiten
3. Spreiding en diversiteit van het aanbod.
4. Inzetten op borging en behoud van de overige elementen van kunst en cultuur.
5. Stimuleren van Cultuureducatie
6. Financiële ondersteuning van culturele partijen /betaalbaarheid van cultuur(deelname)

Op deze 6 pijlers komen de verdiepingen om te bepalen wie waarvoor verantwoordelijk is. Op de 1e verdieping staan de verantwoordelijkheden voor de gemeente, op de 2e verdieping voor de culturele instellingen en op de 3e verdieping voor het individu.

Voor elke pijler lees je hieronder een korte toelichting. De komende jaren moet voor elke pijler nader uitgewerkt worden wat de ambities betekenen voor de praktijk. Daarin is er aandacht voor de rol van de gemeente, de rol van de culturele partijen en waar mogelijk de rol van de inwoner. Door de specifieke pijlers uit te werken ontstaat er ook een meer dynamisch cultuurbeleid. Wanneer nodig kunnen we de pijlers namelijk bijstellen (bijvoorbeeld bij actuele ontwikkelingen). Daarom wordt voor de pijlers ook alleen het tijdspad voor 2023 en 2024 aangegeven.

4.2.1 Cultuurgebouw 1e pijler: Huisvesting
De eerste pijler van het fundament van het cultuurgebouw is de eerste prioriteit: huisvesting. Diverse culturele partijen geven aan dat betaalbare huisvesting een uitdaging is. Daarnaast is er, door de stijgende energiekosten en ook met het oog op duurzaamheid, de wens naar energiezuinige huisvesting. Ook toegankelijkheid is een onderdeel dat een rol speelt bij huisvesting. De huisvestingsmogelijkheden zijn op dit moment wisselend per kern. Er is verschil in kwaliteit en er is behoefte om inzicht te krijgen in de vraag en het aanbod rondom de huisvesting van culturele partijen.

Kortom, de eerste pijler geeft aan dat er verder onderzoek moet komen naar de uitdagingen zijn voor de culturele partijen rondom huisvesting. Er moet inzicht komen in welke mogelijkheden er zijn voor huisvesting in de diverse kernen en waar de prioriteiten liggen.

Actuele ontwikkelingen die hierin mee moeten, zijn de huisvestingsmogelijkheden voor het Streekarchief in onze gemeente en de uitdagingen rondom de huisvesting van de kleine creatieve centra en verenigingen. Misschien zijn er ook kansen om het huisvesten van verschillende partners met elkaar te combineren, bijvoorbeeld in een buurthuisfunctie. Verder moet duidelijk zijn tot hoever de gemeente verantwoordelijk is voor huisvesting en waar de verantwoordelijkheid van culturele partijen begint. Hierdoor worden er vanuit het cultuurbeleid doelen opgesteld die in maatschappelijk vastgoedbeleid terug kunnen komen.

Tijdpad: Eind 2023 een eerste inventarisatie. De verdere uitwerking en planning volgt na deze inventarisatie.

4.2.2 Cultuurgebouw 2e pijler: Samenwerking
De tweede pijler richt zich op samenwerken. Er is behoefte bij culturele partijen om te blijven investeren op samenwerking. Dit geldt voor samenwerking met partijen binnen de cultuursector, maar ook voor samenwerking met partijen uit andere sectoren (crossovers). In tegenstelling tot de partijen in sport en bewegen is er geen initiatief genomen om deze samenwerking mogelijk te maken. Dit terwijl met goede samenwerking uitdagingen zoals gezond ledenaantal/ vrijwilligersaantal, inspelen met het aanbod op de veranderende wensen van inwoners, actief bestuur en goed beheer en het zichtbaar maken van het aanbod zichtbaar behapbaar te maken zijn.

Actuele ontwikkelingen zoals de specifieke uitkering voor het stimuleren van gezondheid, sport en bewegen, cultuurparticipatie en het versterken van de sociale basis bieden ook mogelijkheden om te bekijken hoe we als gemeente in de samenwerking kunnen faciliteren. Daarnaast moet ook gekeken worden naar het uitbreiden van de bestaande mogelijkheden zoals de samenwerking tussen cultuur en Bijeen. Door proactiever in te zetten op samenwerking stimuleren we dat er een inspirerend netwerk ontstaat waarbij cultuur zich verbindt aan andere netwerken zoals onderwijs, sociaal domein e.d.

Tijdpad: Eind 2023 een eerste stap in de nadere uitwerking gerelateerd aan de specifieke uitkering voor het stimuleren van gezondheid, sport en bewegen, cultuurparticipatie, en het versterken van de sociale basis. Ook wordt de verbeterde/ verdergaande samenwerking tussen De Voorste Venne, het Pieck en de bibliotheek gestimuleerd. In 2024 worden de verdere kansen rondom samenwerking verder uitgewerkt.

4.2.3 Cultuurgebouw 3e pijler: Spreiding en diversiteit van het aanbod
De derde pijler richt zich op spreiding en diversiteit van het aanbod. Om te zorgen dat alle inwoners de mogelijkheid hebben voor kunst- en cultuurbeleving moet er een levendig cultureel (verenigings)leven voor alle leeftijdsgroepen zijn. Bij voorkeur is er in elke kern cultureel aanbod beschikbaar en is er op gemeentelijk niveau voldoende variatie. Hiervoor moet er ook inzicht komen in de huidige spreiding en diversiteit van het aanbod. Zichtbaarheid en publiciteit is hierbij ook een belangrijke vervolgstap.

Tijdpad: Ten aanzien van de publiciteit al dit jaar stappen zetten en eind 2024 een eerste stap maken om inzichtelijk te krijgen in de spreiding en diversiteit van het huidige aanbod en op basis van dit inzicht nadere doelen en ambities opstellen.

4.2.4 Cultuurgebouw 4e pijler: Behoud van de overige elementen van kunst en cultuur
Inzetten op borging en behoud voor de overige elementen van cultuur. Dit betekent dat we de komende jaren verder gaan met cultuurervaringen zoals het sokkelproject, de Henk Willemscultuurprijs en het stimuleren van evenementen rondom het jaarthema. Voor het stimuleren van de lokale media blijft de bijdrage voor professionalisering beschikbaar. Rondom kunst in eigen beheer en kunst in de openbare ruimte blijven we inzetten op minimaal behoud en ad hoc stimuleren op basis van initiatieven of mogelijkheden in projecten. De samenwerkingen rondom erfgoed zoals rondom de Zuiderwaterlinie gaan door.

Tijdpad: Dit is een doorlopende actie.

4.2.5 Cultuurgebouw 5e pijler: Cultuureducatie
We willen samen met het onderwijs een vervolg gegeven aan cultuureducatie door het Trefpunt cultuureducatie Heusden en de stuurgroep cultuureducatie. Vanuit deze samenwerking tussen onderwijs en cultuur willen de we huidige knelpunten van cultuur als meerwaarde in het onderwijs en voor de ontwikkeling van de jeugd in beeld brengen en met elkaar op zoek gaan naar oplossingen. Hierdoor worden de voordelen van cultuur, zoals het stimuleren van creativiteit beter benut.

Tijdpad: Eind 2023 de eerste inzichten en in de loop van 2024 de eerste concrete acties.

4.2.6 Cultuurgebouw 6e pijler: Financiële ondersteuning en betaalbaarheid
De 6e pijler richt zich op de financiële ondersteuning en daarmee ook op de betaalbaarheid van cultuur(deelname). Uit de inbreng voor de missie voor cultuur blijkt dat er veel vragen zijn over de subsidies die we rondom cultuur verstrekken. De belangrijkste opmerking richt zich op of de subsidieregeling aansluit bij de huidige doelen en ambities. Op dit moment is de subsidieregeling vooral gericht op waarderen. Ook met oog op behoud van cultureel aanbod en de toenemende kosten die verenigingen en stichtingen hebben, vraagt dit om een verdere uitwerking. Actuele ontwikkelingen die hierin meespelen zijn ook Fair Pay en het toegankelijk maken van cultuurdeelname voor alle inwoners, zeker als de inwoner minder financiële mogelijkheden heeft. Hierbij zijn ook raakvlakken met het beleid rondom armoede.

Tijdpad: In 2024 de financiële ondersteuning en betaalbaarheid nader uit te werken in concrete doelen en ambities waarbij de missie voor cultuur als leidraad dient.

5 Na de missie, vervolg 2023
Om te komen tot ‘Kracht voor Cultuur’ is een brede uitnodiging gedaan om gezamenlijk tot de missie en visie op cultuur te komen. Ook voor de verdere uitwerking van de pijlers en de verdiepingen van het cultuurgebouw, willen we de bij cultuur betrokken partijen kans geven om inbreng te leveren. Over hoe en wanneer we dit vorm gaan geven, informeren we je op een later tijdstip.

Bijlage 1 Huidige elementen cultuurbeleid

In dit stuk is een overzicht gemaakt van de huidige elementen van het cultuurbeleid. Per element is een korte beschrijving toegevoegd. Onderaan dit stuk is een overzicht toegevoegd van culturele organisaties die een directe relatie hebben met het cultuurbeleid, omdat zij financieel ondersteund worden vanuit dit cultuurbeleid. Ook is het huidige financiële kader van de begroting 2023 opgenomen.

1 Culturele instellingen De Voorste Venne, Het Pieck en Stichting Openbare Bibliotheek Heusden
De Voorste Venne, Het Pieck en de bibliotheek zijn de grootste instellingen die actief zijn in het stimuleren van cultuur. Voor hun rol in het culturele veld ontvangen zij een budgetsubsidie[6]. Er zijn met hen periodiek ambtelijke en bestuurlijke overleggen over de inhoudelijke rol en hun financiële positie.
De Voorste Venne wordt ondersteund voor het organiseren en faciliteren van culturele activiteiten conform het toekomstbestendig scenario (vastgesteld 15 december 2020). De Voorste Venne moet een ontmoetingsplek zijn voor mensen waar het altijd gezellig is, waar cultuur beleefd wordt, waar activiteiten en mensen uit de regio samenkomen en waar zakendoen een feest is. De Voorste Venne faciliteert (culturele) verenigingen en organisaties, maar organiseert zelf ook culturele activiteiten.
Met het Pieck worden prestatieafspraken gemaakt om richting te geven aan hun opdracht voor cultuur. Het Pieck is het lokale centrum voor de kunsten en is de grootste aanbieder voor inwoners om in aanraking te komen met kunst en cultuur en hun talent op dat gebied te ontwikkelen.
Ook met de Bibliotheek is een prestatieovereenkomst afgesloten. Verder is er een Meerjarenbeleidsplan voor de periode 2021-2024 vastgesteld waarin wordt aangegeven dat de bibliotheek er voor iedereen is en dat de bibliotheek moet dienen als kompas voor de inwoners.

2 Museum het Gouverneurshuis
Het Gouverneurshuis vertelt het verhaal van Heusden en heeft daarnaast diverse wisseltentoonstellingen en andere culturele activiteiten. De kerncollectie van het museum bestaat uit objecten die de geschiedenis van het Land van Heusden en Altena weerspiegelen, zoals prenten en schilderijen, stad- en landkaarten, maquettes van Heusden en waardevolle waterschapsglazen, de zogeheten hensbekers. Voor hun bijdrage aan het behoud van het erfgoed ontvangen zij een waarderingssubsidie.

3 Lokale media Heusdense Radio en Televisie (HTR)
In de Mediawet uit 2008 is opgenomen dat de gemeente zorgt voor de bekostiging van het functioneren van de lokale publieke media-instelling waarvoor de gemeenteraad een positief advies heeft uitgebracht en is voorgedragen voor de zendmachtiging (artikel 2.170b lid 1). Voor de periode t/m augustus 2023 wordt de lokale omroep ingevuld door de Heusdense Televisie en Radio Stichting (HTR). Zij verzorgen radio-uitzendingen en voorzien in lokale televisieprogramma's. Naast een vaste basisbijdrage is het sinds 2022 mogelijk om een aanvullende bijdrage toe te kennen voor verdere professionalisering van de lokale omroep en samenwerking naar een streekomroep. De huidige zendmachtiging loopt 24 augustus af. Daarnaast zijn er plannen om de financiering van de lokale omroep vanaf 2025 weg te leggen bij de rijksoverheid. Hierover komt in de eerste helft van 2023 meer duidelijkheid.

4 Streekarchief Langstraat Heusden Altena (SALHA)
Het SALHA geeft uitvoering aan het beheer van de naar de archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden op grond van de Archiefwet uit 1995[7]. Dit betekent dat voor inwoners veel

[6]een subsidie, waarbij vooraf voor een bepaalde periode een maximum bedrag aan financiële middelen aan een organisatie wordt verstrekt en waarvan de omvang wordt bepaald door de gewenste prestaties, activiteiten en/of maatschappelijke effecten.
[7] Ook houdt het SALHA toezicht op archieftaken die we als gemeente hebben voor documenten die nog in eigen beheer zijn.

documenten over de geschiedenis van Heusden, Waalwijk en Altena beschikbaar zijn en te raadplegen zijn. SALHA bevordert het lokaal- en streekhistorisch onderzoek door het aanbieden van cursussen, lezingen en exposities. Er is een gemeenschappelijke regeling opgesteld voor het streekarchief.

5 Culturele verenigingen en stichtingen, waaronder ook festivals/evenementen

De culturele verenigingen en stichtingen worden op diverse manier ondersteund, onder andere financieel. De subsidies[8] voor verenigingen en stichtingen in het culturele veld bestaan met name uit waarderingssubsidies, in een enkel geval aangevuld met een waarderingsbijdrage per jeugdlid. Het gaat om de volgende structurele subsidies:

1. Waarderingssubsidie (vast bedrag) voor volkscultuur zoals gilden en schutsen, carnavals-verenigingen, vrouwenverenigingen, majorettenverenigingen, Oranjeverenigingen en sinterklaascomités.
2. Waarderingssubsidie (vast bedrag) voor oudheidkunde voor de heemkundekring.
3. Waarderingssubsidie (vast bedrag) voor muziek en toneel incl. waarderingsbijdrage per jeugdlid (m.u.v. de taptoe) voor harmonie- en fanfarekorpsen, zangverenigingen, muziektheater/ musicalverenigingen, toneelverenigingen, taptoe en overige muziekverenigingen.
4. Waarderingsubsidie (vast bedrag afhankelijk van aantal activiteiten/cursussen) voor creatieve vorming aan de creatieve centra.
5. Waarderingssubsidie voor kunst en cultuur (vast bedrag op basis van bereik/schaal) voor organisaties die culturele voorstellingen en/of concerten verzorgen; organisaties die kunstmanifestaties en grootschalige culturele evenementen organiseren.

Ook is er een vergoeding voor molenaars en beiaardiers die in onze gemeente actief zijn.

Naast financiële ondersteuning kunnen verenigingen e.d. ook terecht bij het Vrijwilligershuis van ContourdeTwern. Het ondersteunen van vrijwilligers en organisaties die met vrijwilligers werken, is onderdeel van de opdracht van ContourdeTwern. Verenigingen en stichtingen kunnen terecht bij het Vrijwilligershuis voor informatie of advies over vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld over het werven van vrijwilligers, het binden van vrijwilligers, vrijwilligersovereenkomsten of vragen over de verklaring omtrent gedrag. Het Vrijwilligershuis heeft ook een vacaturebank voor vrijwilligers, waar een vereniging of stichting vacatures kan plaatsen.

Voor vrijwilligers in de gemeente Heusden is een collectieve verzekering afgesloten: de Vrijwilligerspolis. Hierin zijn geregeld de risico's van aansprakelijkheid en ongevallen. Ook de Bestuurdersaansprakelijkheid en de Rechtsbijstanddekking zijn collectief verzekerd.
Onder de Vrijwilligerspolis zijn verzekerd de organisatie zelf, de vrijwilligers van de organisatie, stagiaires in het kader van School Maatschappelijke Stages en verkeersregelaars. Meer informatie, waaronder de volledige polisvoorwaarden, is te vinden op www.vrijwilligersnetnederland.nl.

6 Huisvesting sport, cultuur en welzijn

De gemeente heeft diverse objecten in eigendom welke worden verhuurd/in gebruik worden gegeven aan maatschappelijke initiatieven waaronder culturele organisaties. Er is geen specifiek beleid rondom huisvestingvraagstukken. Dat houdt in dat indien er een vraag is naar huisvesting er niet actief meegezocht wordt om dit op te lossen. Op het moment dat er ad hoc een ruimte beschikbaar is, dan wordt deze wel aangeboden aan een maatschappelijk initiatief. Momenteel wordt onderzocht of er veranderingen nodig zijn in de visie op huisvesting van maatschappelijke organisaties en de rol van de gemeente daarin. De belangrijkste actuele ontwikkelingen rondom huisvesting zijn de verbouwing van de Voorste Venne i.v.m. de inhuizing van de bibliotheek en het huisvestingsonderzoek van het Streekarchief.

[8] De subsidieregeling is te vinden op https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR647288/3

7 Coronaondersteuning

De afgelopen twee jaren heeft de gemeente diverse lokale ondersteuningsmaatregelen vastgesteld voor maatschappelijke organisaties en verenigingen. Het gaat hierbij onder meer om financiële ondersteuning door coronacompensatie 2020, 2021 en 2022 voor maatschappelijke organisaties en verenigingen die in hun voortbestaan werden bedreigd ('Tijdelijke subsidieregeling corona herstelfonds maatschappelijke organisaties' en 'Tijdelijke subsidieregeling corona herstelfonds maatschappelijke organisaties 2022') en geheel of gedeeltelijke huurkwijtschelding bij gemeentelijke culturele- en sportaccommodaties.
Daarnaast waren twee stimuleringsregelingen, namelijk de 'Subsidieregeling tijdelijke stimulering creatieve makers' voor professionele kunstenaars bedoeld om hen te stimuleren bij het uitvoeren van een creatieve uiting in samenwerking met inwoners. En de 'Subsidieregeling stimulering activiteiten en projecten van maatschappelijke organisaties en verenigingen in coronatijd' om de negatieve effecten van de coronamaatregelen te verminderen/ voorkomen door maatschappelijke organisaties en verenigingen, waaronder de culturele organisaties, te stimuleren om extra inzet te plegen voor onze inwoners.

8 Oproep energiekosten

Op 1 oktober en 1 december 2022 zijn er brieven gestuurd aan organisaties en verenigingen dat ze zich kunnen melden als ze door de stijgende energieprijzen in de problemen komen. Er zijn inmiddels verschillende meldingen binnen, en ook aanvragen voor ondersteuning.

9 Jaarthema

Sinds 2022 zijn de projectsubsidies, uitvoerend cultuurbudget en budget rondom de Dromen.Doen.Heusdendag samengevoegd tot een budget voor evenementen en activiteiten rondom een gekozen jaarthema. Aan het jaarthema zijn spelregels verbonden die zorgen voor meer samenwerking en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Ook verbindt het jaarthema de diverse activiteiten waardoor dit voor de inwoners ook meer herkenbaar is. De initiatiefnemers kiezen met elkaar hoe het budget verdeeld wordt onder de aangemelde activiteiten.

10 Project gelukkig leven

Bijeen Heusden heeft samen met verschillende partners een bijzonder project gelanceerd. Door het inzetten van kunst en cultuur willen we inwoners meer bewust maken over thema 'Een gelukkig leven'. Hiermee wordt cultuur ingezet als middel om bij te dragen aan bespreekbaar maken van thema's uit het sociaal domein zoals huiselijk geweld, echtscheiding e.d. Met deze campagne vragen we op een laagdrempelige manier aandacht om het gesprek aan te gaan over de reis naar een gelukkig leven. In 2022 is er bij de Ark een themadag geweest waarbij er diverse uitingen waren rondom het bespreekbaar maken van huiselijk geweld, zoals een expositie, toneelstuk van Ernst en Luim, muziekuitvoering door Harmonie St. Cecilia en contact met medewerkers van Bijeen. In het najaar van 2022 is er een expositie geweest i.s.m. o.a. Honsoirde waar (amateur)kunstenaars, waaronder kinderen van Mikz kinderopvang, werk hebben laten zien geïnspireerd op het thema relaties en echtscheiding. Zie ook https://www.bijeenheusden.nl/zorg-en-veiligheid/gelukkig-leven/

11 Henk Willemscultuurprijs

In 2011 stelde het college de Burgemeester Henk Willems Cultuurprijs in en gelijktijdig werden ook de randvoorwaarden en criteria vastgesteld. De prijs heeft als doelstelling om individuen of organisaties die actief zijn op het gebied van de amateur- of professionele kunstbeoefening binnen onze gemeente in hun artistieke ontwikkeling te stimuleren en/of in het bijzonder te waarderen voor de manier waarop zij aan die activiteiten invulling geven. Sinds 2019 wordt er een publieke uitvraag gedaan om te komen tot genomineerden. I.v.m. corona is de procedure van 2021 verschoven naar 2022. Voor de prijs is een sculptuur ontworpen die uitgereikt wordt, is er een waarderingsbudget voor de genomineerde (€ 1.000,-) en is er een klein budget beschikbaar voor het organiseren van een feestelijke uitreiking. De cultuurprijs wordt elke 2 jaar uitgereikt met een ander accent in de keuze voor de genomineerden. In

2022 is gekozen voor aandacht voor vernieuwing en jong talent. Het vervolg van de Henk Willemscultuurprijs moet nog geborgd worden in het actualiseren van het cultuurbeleid.

12 Cultuureducatie

Om cultuur te stimuleren in en om school ondersteunen wij het Trefpunt cultuureducatie Heusden en stimuleren we ook het overleg over de inzet van cultuur in het onderwijs. Vanuit de samenwerking met onderwijs en culturele partijen nemen we als gemeente deel aan 'Cultuureducatie met Kwaliteit'. Met o.a. deze regeling wordt het Trefpunt gefaciliteerd. De overige financiering komt vanuit de combinatieregeling sport en cultuur. Het Trefpunt is de verbindende schakel tussen onderwijs en culturele aanbieders. De inzet van deze cultuureducatie wordt besproken in de stuurgroep cultuureducatie. De stuurgroep bestaat uit een vertegenwoordiging van Streekarchief Langstraat Heusden Altena, Het Pieck, De Voorste Venne, Bibliotheek Heusden, Het Trefpunt cultuureducatie Heusden, het d'Oultremontcollege, Scala en de gemeente. De huidige uitdagingen in het onderwijs zoals het lerarentekort/ werkdruk en het wegwerken van leerachterstanden na corona hebben invloed op de mogelijkheden van het onderwijs. Deze uitdagingen beïnvloeden de hoeveelheid tijd en middelen die vanuit het onderwijs ingezet worden op cultuureducatie.

13 Sjors creatief

Sjors sportief en creatief is een landelijk initiatief om bekendheid te geven aan sportief en cultureel aanbod voor kinderen. Via de basisscholen wordt laagdrempelige deelname door kinderen in de basisschoolleeftijd gestimuleerd. Sjors creatief zorgt ervoor dat het aanbod van verenigingen en andere aanbieders bekend wordt en zorgt er zo voor dat kinderen een leuke vrijetijdsbesteding hebben.

14 Citytrainer cultuur

Sinds 2021 is de Citytraining uitgebreid met mogelijkheden voor culturele activiteiten. In Citytraining worden jongeren getraind om sportieve en/of culturele activiteiten te bedenken en te organiseren in hun buurt of wijk. Er ontstaat daardoor een vraaggestuurd aanbod dat optimaal aansluit bij de behoeftes van inwoners. De training zorgt er ook voor dat deelnemers organisatievaardigheden ontwikkelen die bijdragen aan hun persoonlijke ontwikkeling zoals zelfvertrouwen. De Citytraining is onderdeel van het aanbod van De Schroef en werkt voor de uitbreiding naar cultuur samen met Het Pieck.

15 Stimuleren kunst in de openbare ruimte

Op dit moment wordt sporadisch in de afspraken voor grote projecten in de openbare ruimte, zoals bij Geerpark, de verplichting voor kunst/ cultuur in de openbare ruimte vastgelegd. Daarnaast zijn er sporadisch inwonersinitiatieven op dit vlak die we ondersteunen zoals Kunstwerk V in Vlijmen. Er zijn echter geen structurele regelingen of gemeentelijke fondsen die een dergelijke inzet structureel mogelijk maken.

16 Beheer kunstwerken in gemeentelijk eigendom incl. kunstwerken in de openbare ruimte

Op diverse locaties in onze gemeente staan kunstwerken in de openbare ruimte. Ook is er een groot aantal kunstwerken zoals gildezilver, schilderijen e.d. in gemeentelijk eigendom. Een deel wordt tentoongesteld op de gemeentelijke locaties zoals in het bezoekerscentrum Heusden of is in bruikleen bij het Gouverneurshuis. De overige stukken staan in onze depots. Op dit moment is er geen actief collectiemanagement waardoor er minimale inzet is rondom behoud, beheer en expositie.

17 Sokkelproject

Het sokkelproject biedt sinds 2011 een plek aan voor kunstenaars om hun werk, gedurende een jaar, tentoon te stellen in de openbare ruimte (Van Eijckpassage in Heusden). Ook biedt het inwoners en bezoekers de kans in aanraking te komen met kwalitatieve kunst. Jaarlijks wordt door stichting Kunstvesting Heusden een nieuw kunstwerk voor het sokkelproject voorgedragen.

18 Erfgoed

Vanaf 2016 is de regelgeving over beheer en behoud van cultureel erfgoed in de Erfgoedwet ondergebracht. De nieuwe Omgevingswet en de Erfgoedwet gaan er gezamenlijk voor zorgen dat ons cultureel erfgoed integraal beschermd wordt. Voor de onderlinge taakverdeling hanteert De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed de volgende vuisteregel: “de duiding van cultureel erfgoed en de zorg voor cultuurgoederen in overheidsbezit staat in de Erfgoedwet; de omgang met het cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving is geregeld in de Omgevingswet.”
Dit houdt in dat vergunningverlening voor rijksmonumenten wordt geregeld in de Omgevingswet. Aanwijzing van en omgang met beschermde dorps- en stadsgezichten gebeurt binnenkort eveneens op basis van de Omgevingswet. Hetzelfde geldt dan voor de omgang met archeologie qua vergunningverlening en opname in de planvorming. Iets dat nu nog valt onder het Overgangsrecht van de Erfgoedwet. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet, en vooral de noodzakelijke bescherming van monumenten daarbij, is met het oog op de continuering van de gemeentelijke Commissie Ruimtelijke Kwaliteit een nieuwe gemeentelijke verordening op deze adviescommissie ingesteld. Om eenzelfde reden is de gemeentelijke Monumentenverordening vervangen door de Verordening fysieke leefomgeving Heusden.
De gemeentelijke taken rondom erfgoed richten zich op behoud, beheer en ontsluiten van het cultureel erfgoed en worden meegenomen in de gebiedsontwikkelingsprojecten bijv. de Baardwijkse Overlaat en Boerenschans in de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat. De specifieke lokale ambities rondom erfgoed worden meegenomen in de taken rondom gebiedsontwikkeling, ruimtelijke plannen en de omgevingswet.

19 Gemeentelijke samenwerking erfgoed

Rondom erfgoed zijn er diverse samenwerkingen met andere gemeenten om kennis en ervaring uit te wisselen over het promoten van erfgoed voor toerisme en het behouden/onderhouden van erfgoed. Hieronder de samenwerkingen waar we aan deelnemen:

- De Zuiderwaterlinie is een unieke ketting van historische vestingsteden en hun ommeland, verbonden door het typisch Nederlandse verhaal van verdedigen tegen het water. Het is de oudste, langste én meest gebruikte waterlinie van Nederland. De Zuiderwaterlinie is een historisch verhaal met een cultuurtoeristische bestemming. De gemeenten en andere partners zoals provincies en waterschappen werken samen om het verhaal van de Zuiderwaterlinie op allerlei manieren zichtbaar te maken. Op deze manier worden inwoners en bezoekers gestimuleerd om de Zuiderwaterlinie te beleven. We hebben ons als gemeente vanaf 2016 langjarig verbonden aan de samenwerking rondom de Zuiderwaterlinie. In het Ambitiedocument is vastgelegd dat we ernaar streven dat de Zuiderwaterlinie in 2029 tot de top van het Nederlands erfgoedtoerisme hoort. Heusden behoort met de gemeenten Sint-Michielsgestel, Vught, (sinds kort) Maasdriel en ’s-Hertogenbosch tot de stelling ’s-Hertogenbosch – Heusden. Iedere stelling heeft een eigen stellingvisie opgesteld waarin is aangegeven op welke projecten en activiteiten zij zich als stelling wil richten. Voor onze stelling is het beleg van ’s-Hertogenbosch het samenbindende verhaal als leidraad voor projecten en activiteiten.
- De samenwerking rondom de Linie 1629 is bedoeld om de restanten van de aangelegde vestingwerken en de meest belangrijke plekken van het Beleg van ’s-Hertogenbosch onder de aandacht te brengen. De belegering van ’s-Hertogenbosch in het jaar 1629 vormt daarmee de gemeenschappelijke drager voor onderlinge samenwerking op het thema militair erfgoed. In de afgelopen bestuursperiode is in een convenant afgesproken om het jaar 2029, 400 jaar na dato, de linie bij een brede doelgroep onder de aandacht te brengen. Tot 2029 wordt dat verhaal steeds verder uitgewerkt en ook fysiek tot uitdrukking gebracht, bijvoorbeeld via het Rondje Linie 1629, te verkennen met de fiets of in wandelroutes.
- De samenwerking binnen de Vereniging Nederlandse Vestingsteden is bedoeld om kennis uit te wisselen voor de promotie, het beleven en het beheer van vestingsteden. Er wordt samengewerkt met bijv. autoroutes en de jaarlijkse vestingdagen om het bezoeken van vestingsteden te

stimuleren. Daarnaast worden er ambtelijke themasessies georganiseerd, is er een landelijk congres voor alle Vestingsteden van Nederland en wordt er een digitale kennisbank ontwikkeld.

- EFFORTS (European Federation of Fortified Sites) is een belangenorganisatie voor overheidsorganisaties, non gouvernementele organisaties of andere organisaties die werkzaam zijn op het terrein van versterkte sites, bijvoorbeeld vestingsteden, vestingmusea en linies. De samenwerking binnen EFFORTS is gericht op monumentenerfgoed. EFFORTS is in 2017 gestart met 17 leden, verder uitgegroeid tot een organisatie van 50 leden en is ook een samenwerking aangegaan met Forte Cultura (meer gericht op vestingtoerisme en vestingmarketing).

20 Lijst gesubsidieerde verenigingen en stichtingen cultuur

Activiteiten Vereniging Nieuwkuijk (oranje)
Activiteiten Vereniging Nieuwkuijk (sint)
Activiteitencomité Heusden (oranje)
Stichting Kernmanagement Drunen Commissie Sinterklaas
Ondernemersvereniging Heusden Vesting (sint)
Stichting Kernmanagement Drunen algemeen
Stichting Kernmanagement Drunen Commissie Koningsdag
Oranjevereniging Elshout
Oranjecomité Haarsteeg
Organisatie Haorendam (sint)
Stichting Intocht Sint Nicolaas Elshout
Werkgroep Nationale Feestdagen Vlijmen (oranje)
Werkgroep Nationale Feestdagen Vlijmen (sint)
Accordeonvereniging Accorda
Fanfare Eendracht Maakt Macht
Harmonie 'De Eendragt' van Onsenoort en Nieuwkuijk
Harmonie de Eendracht Heusden
Harmonie Drunen
Koninklijke Harmonie St. Cecilia Haarsteeg
De Wiellander Muzikanten
Saxebelle
Werkgroep Taptoe Drunen
Stichting Theaterplatform
Toneelgroep Kuijks Amateur Toneel K.A.T.
Toneelvereniging Ernst en Luim
Toneelvereniging O.N.A. en O.N.S.
Toneelvereniging Zoeklicht
Vereniging Groot Dwergonisch Mannenkoor
Zangkoor Confetti Marcanto
Zanggroep Très Jolie
Zangvereniging Levenslust Herpt
Gemengd Koor Brabants Bont Drunen
Drunense zangmaatjes Da Capo
Koor Albateso
Zangkoor Switch
Zanggroep Krakende Noten
Meezingkoor Het Elshouts Akkoordje
Seniorenkoor Hunenhof Drunen
Creativiteitscentrum De Ark

Stichting Creatief Centrum Heusden
Stichting Stuurgroep Vlijmen
Stichting Internationaal Theater de Moriaan
Stichting Kunstvesting Heusden
Stichting Route van de Kunst
Stichting Lidy van Damfonds / OpTrede
Stichting Heusden Vesting Klassiek
Stichting Honsoirde
Stichting voor kunst en cultuur Het Ravelijn
Stichting Vestingstad Heusden
Stichting Dickensfestijn Drunen
Majorettenkorps Sint Jan Elshout
Organisatie Haorendam carnaval
CV De Kuykse Kwasten
CV Knotwilgendam
Stichting Kommissie Vastenaovond Dwergonie
Stichting Jeugdcarnaval Maoskesdam
Stichting Carnaval Zaandhaozenlaand
CV Hekese Hellevegers
Chr. Vrouwenvereniging "De Ontmoeting"
Vrouwen van Nu Drunen-Elshout
Vereniging O.H.V. Ontmoet Haarsteegse Vrouwen
Kuijkse Vrouwen Ontmoeten (K.V.O.)
Vrouwen van Nu Vlijmen
Gilde Sint Joris van Onsenoort en Nieuwkuijk
Schuttersgilde St. Ambrosius Haarsteeg
Sint Barbara en OLV Schuts
Sint Catharina Schuts Vlijmen
Sint Joris Gilde Heesbeen
Gilde St Blasius
St-Hubertusgilde
Heemkundekring Onsenoort
Stichting Het Gouverneurshuis

Budgetsubsidies cultuur
Stichting Het Pieck
Trefpunt Cultuur educatie (Het Pieck)
Stichting De Voorste Venne
Stichting Openbare Bibliotheek Heusden

Gemeenschappelijke regeling
Streekarchief Langstraat Heusden Altena

Overige bijdragen vanuit cultuur
Vergoeding Beiaardier

21 Financieel kader begroting 2023

Programma	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie	1.842.000	161.000	-1.681.000

Sport en cultuur	5.4	Kunst	362.000	38.000	-323.000
	5.6	Media	1.160.000	219.000	-941.000

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie en cultuurproductie, hieronder vallen de subsidies voor culturele verenigingen en stichtingen, het Pieck (incl. Trefpunt Heusden), De Voorste Venne en de budgetten rondom kunstwerken, sokkelproject e.d. Bij de baten zijn de huurinkomsten van De Voorste Venne opgenomen.
Taakveld 5.4 Kunst, hieronder vallen bij bijdrage aan het streekarchief en het gouverneurshuis. De huurinkomsten van Het Streekarchief zijn opgenomen onder de baten.
Taakveld 5.6 Media, hieronder vallen de bijdragen aan de Bibliotheek en de lokale omroep. De huurinkomsten van de bibliotheek zijn onder de baten opgenomen.

NB: Vergoeding Beiaardier is opgenomen onder Economie en Recreatie, taakveld 5.5 cultureel erfgoed.

Bijlage 2: Vragen inbreng Missie voor Cultuur

Hieronder de vragen waarop gerichte inbreng is uitgevraagd:

1. Dit moet er in de missie op cultuur komen. In 2040 hebben we op cultureel vlak geregeld dat ….
2. Wat is cultuur? Cultuur is….
3. De rol van de gemeente op gebied van cultuur is ….
4. Rol en verantwoordelijkheid van culturele partijen bestaat uit ……
5. Wat ik vind over de huisvesting van culturele organisaties en verenigingen is ….
6. Welke partners hebben we beslist nodig voor een goed cultureel veld?
7. Alleen behouden of ook doorontwikkelen, vernieuwen en verbeteren van het culturele veld?
8. Op deze manier maken we cultuur bereikbaar in deze financiële moeilijkere tijd ……
9. Tot hoe ver moet het cultuurbeleid uitwerkt worden naar de uitvoering, hoe concreet moet het cultuurbeleid vastgesteld worden?
10. Wat ik mis in deze vragen voor de inbreng voor het cultuurbeleid is….